

RIKSADVOKATEN

Ekspertutvalget om varsling
c/o Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep.
0030 OSLO

DERES REF.:

VÅR REF.:

2016/01710-002 BIS/ggr
202

DATO:

29.11.2016

FORHOLDET MELLOM RAPPORTERINGSPLIKT OG VARSLINGSINSTITUTTET

Riksadvokaten avgjorde 5. oktober d.å. politibetjent Robin Schaefer's klage over Spesialenheten for politisakers henleggelse av sak om overtredelse av arbeidsmiljøloven i Hordaland politidistrikt (kopi av vedtaket følger vedlagt). Schaefer rapporterte som kjent på forbilledlig måte om betydelige mangler ved etterforskingen og den påtalemessige behandlingen av den såkalte "Monika-saken". Han fikk imidlertid ikke medhold i sin klage over at det ikke ble reagert med straff verken overfor politidistriktet som foretak eller enkeltpersoner for brudd på arbeidsmiljøloven, herunder forbudet mot gjengjeldelse etter varsling. Riksadvokaten finner grunn til å gjøre det nyoppnevnte ekspertutvalget uttrykkelig oppmerksom på enkelte problemstillinger som vårt vedtak aktualiserer, og som antas å være av betydning også utenfor ovennevnte klagesak.

Avgjørelsen i ovennevnte klagesak omhandler, blant annet, forholdet mellom polititjenestepersoners rapporteringsplikt etter politiinstruksen og varslingsreglene i arbeidsmiljøloven (vedtaket side 5 flg.). Som ledd i vurderingen av om det var grunnlag for strafforfølgning av enkeltpersoner eller foretak for brudd på arbeidsmiljøloven for måten Schaefer ble håndtert og fulgt opp internt i politidistriktet etter at han sa fra om ovennevnte mangler, ble det vurdert som nødvendig å foreta en grenseoppgang mellom rapporteringsplikten og varslingsregelverket. Dette var ikke tidligere gjort i forbindelse med saken, og forholdet mellom regelverk som pålegger varslings- eller rapporteringsplikt og varslingsregelverket kan heller ikke ses å være drøftet særlig inngående på generell basis. En slik grenseoppgang mellom ulike regelsett antas å være relevant også innenfor andre områder enn politiets straffesaksbehandling.

Av vedtaket fremgår at en også fant det usikkert om ordlyden i arbeidsmiljøloven § 2-4 favner slike enkeltstående, individuelle og skjønsmessige feil ved enkeltsaksbehandling som var de aktuelle problemstillinger i "Monika-saken". En antar at slike feil vil bli drøftet i forbindelse med utvalgets vurdering av bruken av begrepet "kritikkverdige forhold" som

avgrensing. I ovennevnte vedtak er det for øvrig lagt til grunn at svikt i oppfølgingen av rapporteringen av feil som beskrevet her, utvilsomt ville utløse en varslingsrett.

Vedtaket har, som ventet, ført til reaksjoner, blant annet fordi det oppfattes å skape usikkerhet om varslervernet, og – som uttrykt av noen – som en undergraving av varslingsinstituttet. Selv om riksadvokatens syn er at kritikken av vedtaket i noen grad må bero på en unøyaktig eller ufullstendig lesning av avgjørelsen, er det ingen tvil om at vedtaket viser at rekkevidden av varslingsregelverket vurderes nokså ulikt. Dette er egnet til å skape tvil om når varslingsberettiget, noe som igjen er egnet til å redusere viljen til å si fra om mangler og feil som det bør tas tak i. Selv om det i vedtaket er konkludert med at arbeidsgivers oppfølgingsplikter rettslig sett i det alt vesentlige er sammenfallende enten arbeidstaker anses som rapporteringspliktig eller varslers, kan det muligens også reises spørsmål ved om de førstnevnte er sikret en god nok oppfølging av arbeidsgiver.

Riksadvokaten er – i likhet med mange andre – opptatt av et velfungerende varslingsregelverk. Dette forutsetter forutberegnelighet omkring når retten til å varsle slår inn, og i hvilke tilfeller varslingsretten gjelder. Vi foreslår til overveielse at utvalget drøfter ovennevnte problemstillinger, herunder forholdet til linjeansvaret i hierarkisk oppbygde organisasjoner. Ønskes det et møte med oss med utgangspunkt i denne henvendelse står vi selvsagt til disposisjon.

Tor-Aksel Busch

Birgitte Istad
statsadvokat

Vedlegg

Gjenpart: Justis- og beredskapsdepartementet, Politiavdelingen
Politidirektoratet
Advokat Toril Wik (som representerer Robin Schaefer)